

Előszó

Jelen műhelytanulmányunk a versenyképességet támogató nemzeti intézményrendszerekre irányuló kutatásunk keretében készült esettanulmányokat foglalja össze. Háttérét a Chikán- Molnár- Szabó (2016) tanulmány jelenti - az abban szereplő 14 országból választottunk ki hatot további elemzések céljára. Ezen elemzéseket foglaljuk össze további hivatkozásokra alkalmas módon ebben az anyagban.

Chikán Attila – Molnár Boglárka – Szabó Erika: Nemzeti versenyképességi intézményrendszer: Hat esettanulmány

Bevezetés

Fontos jellemzője elemzésünknek, hogy nem törekszünk az egyes országok gazdasági intézményrendszerének teljes körű feltárására. Figyelmünket arra korlátoztuk, hogy melyek azok a kifejezetten a versenyképesség elősegítését szolgáló nemzeti intézmények, amelyek sajátosan jellemzőek az adott országra, amelyeknek léte és működése érdemben befolyásolja az adott ország versenyképességét, s tanulsággul szolgálhat más nemzetgazdaságok számára is. Mivel az intézményrendszer kifejezés is sok értelemben használatos, mi úgy pontosítjuk megközelítésünket, hogy a versenyképességgel összefüggő szervezetekre és programokra koncentrálunk.

Országtanulmányok

Chile

A **chilei** Nemzeti Innovációs és Fejlesztési Tanács (CNID) 2005-ben jött létre és azóta az elnök állandó tanácsadó szerveként működik innovációs-, fejlesztéspolitikai és versenyképességi ügyekben. Tevékenységi területeihez tartozik a kutatás-fejlesztés, a tudományos és technológiai fejlesztés, az emberi erőforrás képzése, az innovatív vállalkozási környezet megteremtése. A tanács újszerű kezdeményezéseivel, erős fejlesztéspolitikai irányultságával, kvantitatív célkitűzéseivel jelentős katalizátorrá vált ezeken a területeken; a tudomány és technológia legkiválóbb szakértőit tömöríti, elnökét pedig a köztársasági elnök nevezi ki. A CNID fő célkitűzése a párbeszéd és diskurzus terepének megerősítése, valamint az innovációs kezdeményezések felkarolása, az innováció és az inkluzív nemzetgazdasági fejlődés közötti összeköttetés megteremtése, így modellünk szerint a versenyképesség legfőbb integráló szerve. (cnid.cl)

A tanácsot elsősorban azért hozták létre, hogy a kormánynak stratégia tanácsadást nyújtson egy holisztikus gazdasági-innovációs policy-csomag kidolgozásában. A 2007-ben megjelent első jelentéseik alapján Chilének sürgős fejlődésre volt szüksége, olyan innovációs fejlesztésekre, amelyek erősítik a gazdasági növekedést, a K+F beruházások szintje ugyanis elfogadhatatlanul alacsony volt. A tanács egy, a nemzeti klaszterek kialakítására fókuszáló stratégiát javasolt, ami azt is jelentette, hogy a korábbi export-orientált stratégiákat egy innováció-orientált elköteleződés váltotta fel. Az alapvető cél az volt, hogy a chilei GDP/fő mutatót megduplázzák 2021-ig. A World Bank adatai alapján az elmúlt 10 évben mintegy 40%-os növekményt értek el - ha a duplázás nem is sikerül, de a gazdasági fejlődés mindenképp stabilan prosperálónak mondható.

A Tanács 2014-ben öt pontban foglalta össze stratégiai célkitűzéseit a 2014-2017 időszakra vonatkozóan, melyek a következők voltak (Lorca, 2014).

- Széleskörű **társadalmi konszenzus kiépítése** a tudomány-, technológia- és innováció-népszerűsítésben való állami szerepvállalás mértékére, természetére, kritériumaira és operatív megvalósítására vonatkozóan.
- Céltudatos **kutatás-politika kialakítása**, a társadalom- és gazdasági fejlődésre fókuszáló kutatásokat helyezve előtérbe.
- Az **innováció értelmezésének kitágítása**: a versenyképességre való leszűkítésről folyamatos átalakítás az átfogó fejlődés-fókuszú irányba.
- A tudomány-, technológia- és **innováció-népszerűsítés eszköztárának bővítése**, új csatornák és új, meghatározó sztemderdek kialakításával.
- A policy-alkotást támogató **információ minőségének és mennyiségének növelése, a társadalmi informáltság szintjének emelése**.

A meghirdetett politika átfogó jellegű, de nem egyenletes. Hangsúly-eltolódások érezhetőek bizonyos területek felé (oktatás, K+F, innováció, klaszterfejlesztés), míg egyéb, a gazdaságpolitikai programokban gyakran kiemelten szereplő területek (üzleti környezet fejlesztése, bürokrácia csökkentése) kevesebb hangsúlyt kapnak.

A CNID-n kívül érdemes megemlíteni a chilei kormány innovációs intézetét (Laboratorio de Gobierno, LabGob), ami 2015-ös létrehozása óta a közszféra intézményei számára, illetve velük együttműködve innovatív kezdeményezéseket karol fel és jelentős szervezeti és működési változtatásokat támogat a szférában. A közszférára fókuszáló “innovációs labor” igen egyedi és ígéretes kezdeményezésnek tűnik Chile prosperitásának szempontjából, a vezetőjével nemrégiben készült interjú részletes képet ad a szervezet céljairól és tevékenységéről (Middleton, 2017).

A versenyképességi és innovációs változások egy igen karakteres chilei versenyképességi politikát eredményeztek. Tudatosan törekedtek a nyugati formák beépítésére és az ország komparatív előnyeinek kihasználására, aminek eredményeként az ország stabilan tartja 33. hely körüli pozícióját a WEF ranglistáján. A latin-amerikai országok csoportjából Chile egyértelműen az intézményi környezet és a technológiai felkészültség mértékére vonatkozó pillérekben emelkedik ki leginkább, amely egyrészt alátámasztja az intézményrendszer relevanciáját a versenyképesség sikeres fejlesztésében, másrészt igazolni látszik az innovációs környezet fejlesztésére tett erőfeszítések hatását is.

Csehország

A nemzetközi versenyképességi jelentésekben azt látjuk, hogy a cseh gazdaság nem csupán tartja, hanem egyértelműen erősíti pozícióját az elmúlt évek során mint a közép-kelet-európai régió vezető gazdasága. Ehhez minden jel szerint nagyban hozzájárul a proaktív, stabil és egyre bővülő tevékenységi körű versenyképességet támogató intézményrendszer.

A versenyképességi diskurzus legfontosabb hívószavai a gazdaságpolitika, jó kormányzás, innováció. A 2012 -2020 időszakra kidolgozott nemzetközi versenyképességi stratégiában az intézmények, infrastruktúra és innováció hármasa kapta a fő hangsúlyt, mivel ezek voltak a fő gyengeségek az OECD korábbi ajánlásaiban (OECD Czech Republic, 2016). A stratégia a legfőbb célok közé sorolta a lakosság életszínvonalának hosszútávon történő emelését. A közintézmények alacsony hatékonysága, a termelékenység csökkenése, a külföldi adósságon alapuló gazdasági növekedés, a korrupció és a szigorú szabályozás jelentik a legfőbb akadályokat a termelékenység és a növekedés fokozásában (Ministry of Industry and Trade, 2011).

A legnagyobb kihívást az innováció szempontjából **a kutatás és ipar közti gyenge kapcsolat** és a kutatók alacsony száma jelenti (ezt a WEF is alátámasztja, az EU ajánlások között is szerepel). Emellett a KKV-k helyzetének és az üzleti környezet minőségének javítása (OECD Czech Republic, 2016; European Commission, 2017) is kiemelt szerepet kap. A tervezet a célok eléréséhez kilenc fontos pillért említ meg (Innováció; Vállalatok, Áruk és szolgáltatások piaca; Pénzügyi- és munkaerőpiac; Oktatás, Egészségügy, Infrastruktúra, Intézmények, Makrókörnyezet), amelyekben való változásokkal lehetne növekedést elérni. A Nemzeti Innovációs Stratégia fő elemei a kiváló kutatás körülményeinek biztosítása, az akadémia és üzleti szféra közti tudásmegosztás és együttműködés erősítése, az innovatív üzleti megoldások fejlesztése és az innovációt támogató képzett emberi erőforrás biztosítása volt. 2016 júliusában az ún. RIS 3 Stratégia is (National Research and Innovation Strategy for Smart Specialization) azzal a céllal jött létre, hogy támogassa a kutatási, fejlesztési és innovációs területeket. A Stratégia kiemeli az ún. *Key Enabling Technologies* (KET) szektorokat (nanotechnológia, mikró- és nanoelektronika, fejlett előállítási technológiák, ipari biotechnológia stb.), amelyekre kormányzati intézményi támogatást is biztosítanak. (RIS3, 2016)

2016 februárjában fogadta el a kormány a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Politikát (2016-2020), amelyben a következő években nagyobb hangsúlyt fektetnek a gazdasági és államigazgatási alkalmazott kutatások támogatására. A magán szektor közvetlen részvételével készítenek egy olyan friss tudományos politikát, amellyel a cseh gazdaság húzóágazataira fókuszálva érnének el fejlődést. (NRDIP, 2016)

A kutatás területén kialakult nemzeti intézményrendszerben a minisztériumok határozzák meg a fő irányvonalat, de a magánszektor szerepe is jelentős.

Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium részeként, 2015-ben jött létre a **Versenyképességi és Gazdasági Növekedési Tanács** (C&EG), melyet miniszterelnök-helyettes vezet. A Tanács elsősorban a gazdasági növekedés elősegítésére készít javaslatokat. Kiemelten támogatja a technikai oktatást, a digitális gazdaságra való átállást és a kreatív iparágak munkapiaci szükségletekhez való alakítását és célja, hogy a négyéves parlamenti időszakokon átívelő hosszú távú stratégiát alkosson, amely egyszerre épít a hagyományos és az új iparágakra is.

Emellett a kormány tanácsadó testületként működik a **Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Tanács** (CRDI) (Vyzkum), amely elsősorban a megjelölt területeken készít vitaindítókat és szervez találkozót az érintett hazai és nemzetközi szereplők között, illetve koordinálja és felügyeli a területeket. Az állami kereteken kívül működik a más országokhoz képest igen sajátos beágyazottságú *Council on Czech Competitiveness* (CoCC), amelynek irányításával az

American Chamber of Commerce in the Czech Republic foglalkozik, amely szervezet mögött amerikai, brit, holland és német támogatók állnak. A tanács vizsgálja a gazdaságpolitika erősségeit és gyengeségeit, javaslatokat fogalmaz meg és fórumot biztosít a legfontosabb gazdaságpolitikai döntések megvitatására a **legfontosabb prioritási területekről**, ezek a tudáskihasználás, az euró-bevezetés kérdései, energiahatékonyság, kormányzati hatékonyság, munkaerőpiac, adózási politika és turizmus. A tanács **nemzetközi összehasonlításokkal is foglalkozik**, éves Versenyképességi Jelentést készít, amely **a legfontosabb stratégiai gazdasági politikákat azonosítja**. Felépítését tekintve különböző **task force**-okra oszlik, ahol a több társadalmi rétegből és üzleti szektorból érkező szakértők vitatják meg a legfontosabb prioritási területeket. 2009-ben készült jelentésükben egy **7 pontból álló javaslatcsomagot** adtak ki a politikai pártok vezetőinek és találkozóira is javaslatot tettek.

A cseh versenyképességi politikára tekintve erős kormányzati képviselőt látunk, amelyet támogat egy kormányon belüli (C&EG), egy tanácsadó (CRDI) és üzleti alapokon nyugvó tanács (CoCC) is javaslatokkal lát el. Karakteresnek, sokrétűnek, igen proaktívnak és átfogónak tűnik, és a stratégiai fontos területekre koncentrálna. Erőteljesen megjelennek az EU-s programok által preferált elemek. Az oktatás, a K+F, az innováció és a fenntarthatóság kérdése egyre nagyobb hangsúlyt kapott az elmúlt időszakban, azonban a tervezett kormányzati reform még nem teljesen került átültetésre (European Commission, 2017).

Finnország

A versenyképességi rangsorok is alátámasztják, hogy **Finnország** egy mind európai, mind világszinten rendkívül fejlett gazdaságpolitikával, innovációs és kutatási politikával rendelkező ország. Dacára ennek, a finn gazdaság növekedési üteme az elmúlt néhány évben megtorpanni látszik (a reál GDP évek óta stagnál, s a válság előtti évektől jelentősen el is marad a leginkább problémás területek okán (ezek a költség-versenyképesség, fiskális fenntarthatóság, munkaerőpiaci hatékonyság és szabályozás), ugyanakkor továbbra is kiemelkedő eredményekkel rendelkezik az intézmények (abszolút első), oktatás és innováció területein (WEF, 2017a).

Finnország esete is igazolja a karakteres és kiegyensúlyozott intézményi struktúra jelentőségét. Finnországban dedikált Versenyképességi Tanács nélkül, de erős kormányzati szerepvállalással is sikerülhet megújulnia a gazdaságnak. A fő célok közé bekerült a gazdasági fenntarthatóság helyreállítása, elsősorban az üzleti környezet javításán, a szabályozói terhek csökkentésén és az innováció és kutatás támogatásán keresztül (European Commission, 2017). A miniszterelnök által meghirdetett 2015-ös Stratégiai Kormányzati Program fő prioritásai (Finland Government Publication, 2015) mentén kezdődött meg a munka (i. munkaerő és versenyképesség; ii. tudás és oktatás; iii. jólét és egészségügy; iv. biogazdaság és tiszta technológiák; v. digitalizáció, dereguláció) (OECD Finland, 2016).

Beleillik tehát a képbe az új, 2016-os Versenyképességi Paktum, amelynek legfőbb célja a munkaerő és a vállalatok versenyképességének és a gazdasági növekedésnek a javítása, új munkahelyek teremtése (35-45 ezer új munkahely, mely segítene a 72%-os foglalkoztatottsági cél elérésében) és a fajlagos munkaerőköltség csökkentése (4%-kal). Legfőbb céljuk, hogy a következő három évben Svédország és Németország szintjét elérjék (Ministry of Economic Affairs and Employment, 2016). A Versenyképességi Paktum részeként egy vállalkozói csomag is megfogalmazásra került a KKV-k és más vállalatok mind hazai, mind nemzetközi piacon való érvényesülésére. Külön jogszabály támogatja az új technológiák bevezetését, a digitalizációt és az új üzleti koncepciók (például Transport Code) kidolgozását. Az egyes akciókhoz külön minisztereket jelöltek felelősnek, amely mutatja a társadalmi fontosságot és a központi, horizontális érdekeltséget.

A finn **versenyképességgel, innovációval és kutatással** foglalkozó szektor többnyire kormányzati oldalról irányított, a mindenkori kormányzat politikai összetételétől függetlenül a 1990-es évek közepétől tudatosan beépíti ezt a gazdaságpolitikájába. AA kormány munkáját segítő magas szintű szervek közül a legfontosabb a **Kutatási és Innovációs Tanács (KIT)**, amely a stratégiai fejlesztésért, a finn tudomány- és technológiai politika koordinációjáért, illetve a nemzeti innovációs rendszer teljes egészéért felelős. Fontos szerep jut a K+F finanszírozási ügynökségeknek, mint a **Teke**, mely felelős a tervezésért és finanszírozásért a fejlesztés és technikai kutatás területén. Ezen a szinten fogalmazódnak meg valójában a kutatási prioritásokra és a finanszírozásra vonatkozó döntések is. Az intézményrendszer legalsó szintjén a kutatásokat végző szervezetek vannak: egyetemek, állami kutatási intézetek, privát kutatási szervezetek és üzleti vállalkozások.

A **szellemi képességek**, a tudás támogatása mindig is központi cél volt az országban, így válhatott vezető tudásalapú társadalommá (OECD Reviews Finland, 2017). Az oktatás pártolása és támogatása a kezdetektől fogva meghatározta a finn versenyképességi politika irányvonalát, és ezzel egy időben a K+F és az innovációs ráfordítások is jelentősen növekedtek..

A WEF rangsorok szerint is nagyon kiegyensúlyozott az oktatási teljesítmény: Finnország mind az alap-, mind a közép- és felsőszintű oktatás területén élen jár, külön kiemelkedik

minőségben és az oktatásban részt vevők arányában. Innováció és kutatás terén meghatározó, hogy a tudósok és mérnökök száma a második legmagasabb Európában, illetve hogy az ipar és egyetemek közti együttműködésben is élenjáró az ország. A már említett finn Kormányzati Program a **fenntarthatóság** kérdését a versenyképesség egyik alappilléreinek tartja. Kiemeli, hogy a finn gazdaság problémái elsősorban strukturálisak, gyenge a növekedés és magas a munkanélküliség. Emellett a közpénzügyek egyensúlyba hozása is célként jelent meg. Úgy tűnik, a **pénzügyi fenntarthatóság** terén már vannak pozitív lépések, ezeket a Bizottság legutóbbi jelentése is aláhúzza. A kulturális szempontok esetében fontos kiemelni, hogy a finn versenyképességi politika hangsúlyosan épít a hagyományokra és adottságokra, azok megújítását állandóan szem előtt tartja. A **természeti környezet** megóvása hosszú ideje fő prioritás. A legnagyobb félelmek között szerepel az ökológiai fenntarthatósághoz kapcsolódó problémák súlyosbodása, mint például a klímaváltozás, a környezetszennyezés, a biodiverzitás csökkenése vagy a nemzeti erőforrások túlzott kihasználásából származó természeti károk. A Kormányzati Stratégia ezért erős hangsúlyt fektet a témára: karbonmentes gazdaságot, tiszta és megújuló erőforrásokra alapozó költséghatékony gazdaságot vizionál. (OECD Finland, 2016).

A finn gazdaságpolitika tehát a mai napig a társadalmi jólét megteremtését és fenntartását tekinti legfőbb feladatának, régóta nagy hangsúlyt fektet a versenyképességi politikára. Mivel azonban a finn gazdaság az utóbbi időben rengeteg kihívással szembesült, versenyképességi és gazdaságpolitikájában nagyfokú adaptációra és rugalmasságra volt szükség. Leginkább strukturális változásokat láthattunk, ugyanakkor az is elmondható, hogy a versenyképességi politika több és már fejlettebb szintű politikaterületen is megjelent. A viszonylag kedvező versenyképességi rangsorok ellenére azonban kihívások itt is akadnak; a decentralizált és több területre is kiterjedő és figyelmesen áttekintett kormányzati politikák azonban azt sugallják, hogy egy jól kidolgozott, erős innovációs rendszerrel ellátott országról beszélhetünk.

Írország

Írország szintén pozitív példa a versenyképesség társadalmi támogatásának rendszerszerű biztosításában. Az ír Nemzeti Versenyképességi Tanács (*National Competitiveness Council - NCC*) 1997-ben a kormány kezdeményezésére alakult, azonban a privát szektor erőteljes bevonódása a kezdetektől fogva jellemző az operatív működés szintjén is. Az NCC lényegében tanácsadó szervezetként funkcionál, amely a vállalatokhoz, kereskedelemhez, tudományhoz, technológiához és innovációhoz kapcsolódó kérdésekben foglal állást. Tagjai között egyaránt megtalálhatók a munkavállalói szakszervezetek és a munkáltatók képviselői, versenyképességi témákban jártas szakemberek és a minisztérium képviselői. Emellett tanácsadók és egy szűkebb körű titkárság segíti munkájukat.

Az NCC 1998 óta készít tanulmányokat és policy javaslatcsomagokat, melyek fókuszában a versenyképesség fokozása és a fenntartható gazdasági növekedés elősegítése áll. A versenyképességi koncepció formálásába folyamatosan aktívan igyekeznek bevonni a társadalom minél szélesebb rétegeit: 2016 tavaszán például nyilvános felhívást írtak ki a Tanács működésének véleményezésére, elsősorban az erősségek és fejlesztési pontok azonosítására. A szervezet három alapvető dokumentumot publikál éves gyakorisággal: a *WEF* rangsorának megjelenését követően minden évben készítenek egy rövidebb összefoglalót, illetve egy erre épülő, részletes policy-javaslatokat tartalmazó tanulmányt, amelyben reflektálnak Írország adott évi, az index összetevőiben nyújtott teljesítményére; ezen felül évente nyilvánosságra hozzák átfogó, az ír üzleti környezet kockázatait és költségeit széles nemzetközi körben összevető *Costs of Doing Business in Ireland* c. kiadványukat is.

Az NCC a nemzeti versenyképességet a következőképp értelmezi: „*A versenyképesség a vállalatok piaci versengésre való alkalmasságát fejezi ki. Írország nemzeti versenyképessége pedig az ír vállalatok nemzetközi piacokon való helytállásában rejlik.*” (National Competitiveness Council, 2017). A Tanács az oktatást és képzést, a vállalkozások jellemzőit és az innovációs környezetet, Írország gazdasági és technológiai infrastruktúráját, valamint az adórendszert és a szabályozói környezetet is a versenyképesség vezérlőjeként, összetevőjeként tekinti, bevonja tehát a fogalomba az üzleti világon túli társadalmi szférákat is.

Az NCC versenyképességi koncepciója piramisként, négy fő szintből épül fel, melyeken a társadalmi támogatás különböző mértékben jelenhet meg:

- Alapvető feltételek: A versenyképességet leginkább indirekten befolyásoló, exogén tényezők, melyet az adott nemzetgazdaság földrajzi elhelyezkedése, világ gazdasági környezetbe való beágyazottsága és egyéb exogén adottságok határoznak meg)
- Policy inputok: A versenyképesség elsődleges vezérlő tényezői, az üzleti élet, a privát szféra működésének alapvető tényezői. Az NCC felfogásában ez az a terep, ahol a policy döntéshozók és egyéb társadalmi aktorok a legnagyobb ráhatással lehetnek a versenyképesség alakulására. Az ország gazdasági teljesítményét a közvetlen versenytárs országokkal való összehasonlításban veszik számba, majd erre reflektálnak policy-szinten is (az elsődleges összehasonlítási alapot az Egyesült Királyság jelenti).
- Versenyképességi eredmények: A piramis harmadik szintjén a versenyképességi eredményeket találjuk: üzleti teljesítmény, termelékenység, ár (és költségek), munkaerő-piaci környezet.
- Fenntartható növekedés: Az NCC elsődleges célja Írország versenyképességének promotálásával az, hogy fenntartható növekedési pályára állítsa az ország gazdaságát, illetve tovább növelje az ország lakosságának életszínvonalát.

Azt, hogy az ír gazdaság esetében a versenyképesség hatékony és sikeres formálása a **társadalom széles rétegének bevonásával** zajlik, a WEF kapcsolódó pillérei és mutatói is alátámasztják. Az ország a legfrissebb, 2017/2018-as WEF rangsor átfogó versenyképességi indexében elért 24. helyezéséhez viszonyítva kiemelkedő teljesítményt nyújtott többek között az egyetemek és vállalatok kutatási együttműködését, a kormányzat policy-alkotási folyamatának átláthatóságát, illetve a független kutatóintézetek tevékenységének minőségét értékelő mutatókban (WEF, 2017a).

Írország esetében a versenyképességi tanács kimondott célja, hogy a versenyképesség promotálásával **fenntartható gazdasági növekedést** segítsen elő, ahol egyik fő mérceként a lakosság általános életszínvonalát nevezik meg. Az életszínvonal mérésére számos teljesítményindikátort használnak. Az NCC-t, mint dedikált versenyképességi intézményt **hosszú távú gondolkodás** jellemzi, amit az általuk a gazdaság értékelésére használt teljesítmény-dimenziók is jeleznek: jövedelmi mutatók (jövedelmi szintek, növekedés és eloszlás), lakosság életszínvonala, környezeti fenntarthatóság.

Szingapúr

Szingapúr ma a világ egyik legfontosabb nemzetközi központja az üzleti, közlekedési, pénzügyi, kommunikációs és tudásintenzív szolgáltatási és termelési szektorokban. Ezek összessége vezetett az ország jelentős gazdasági növekedéséhez az elmúlt időben, amely hosszú évek óta a WEF második helyét eredményezi (WEF, 2017a). Érdemes megemlíteni, hogy az oktatási mutatókat tekintve Szingapúr kifogástalan eredményekkel rendelkezik, ugyanakkor az innovációs folyamatok tekintetében vannak elmaradások, így a versenyképesség legösszetettebb területein van még mit javítania. A következő években érdekes lehet azt megfigyelni, hogy ilyen erős oktatási és kutatási bázissal tud-e fejlődést elérni az innováció területén is.

A kormányzat mindig is erősen fókuszban tartotta az **oktatás támogatását**. 2006-ban a miniszterelnöki hivatal létrehozta a szingapúri Nemzeti Kutatási Alapítványt, amely innovációs politikák, kutatások, tervek és stratégiák, illetve finanszírozási kezdeményezések megfogalmazásáért felelős. Ennek sikeréhez elengedhetetlenül szükséges volt a helyi és egyben a külföldről érkező diákok tehetséggondozása, így válhatott rövid idő alatt az ország egy tudás-alapú társadalommá. Az Alapítvány tagjai között megtalálhatók az állami képviselők mellett az üzleti, a tudományos és a technológiai élet legfontosabb szereplői is. Fontos szerve a Kutatási, Innovációs és Vállalkozási Tanács (RIEC), amely alapvetően a Nemzeti Innovációs Kerettervek megfogalmazásáért felelős. A szervezet legfrissebb, nagyívű innovációt serkentő program-monstruma az RIE2020 (*Research, Innovation and Enterprise 2020*) névre keresztelt kezdeményezés, amely keretében 2016 és 2020 között összesen 19 milliárd dollárt fognak innováció, illetve kutatás-fejlesztési tevékenység ösztönzésére és támogatására fordítani. (National Research Foundation, 2017)

A nemzeti együttműködés mellett igen **fejlett regionális szintű kezdeményezést** is találunk. Az Ázsiai Versenyképességi Intézetet (*Asian Competitiveness Institute, ACI*) 2006-ban hozták létre azzal a céllal, hogy gazdag adatokon alapuló, átfogó és policy szempontból releváns elemzésekkel szolgáljon Szingapúr versenyképességéről és az egész ASEAN térségről (a Délkelet-Ázsiában található országokról, valamint Kínáról). Céljai közé tartozik a versenyképesség fontosságának bemutatása és a társadalmi érdeklődés felkeltése is.

A mai prioritások többnyire megegyeznek a kezdetiekkel. A szervezet célja, hogy a régió legjelentősebb, független információval szolgáló, hiteles kutatóintézete legyen. Stratégiai, elemzői és policy tanácsokat nyújt, kiterjedt kapcsolati hálóval rendelkezik, s ezzel igyekszik az ázsiai régió országainak gazdasági növekedését elősegíteni. A szervezet legfontosabb partnerei: a *Harvard Business School* Stratégia és Versenyképesség Intézete; az Indonéziai Egyetem, kereskedelmi kamarák, Nemzeti Fejlesztési Intézetek. Formális kapcsolatot ápol a régió kiemelkedő kutatóintézeteivel, amelyek széles bázisú, hosszú távú együttműködést folytatnak a kutatás és oktatás területein. Elmondhatjuk tehát, hogy az ACI létrehozásával a versenyképesség javításának kutatási korlátait igyekeztek elhárítani (ilyen korlát volt többek között a mikroökonómiai és statisztikai adatok, illetve a versenyképességi szakképzéssel rendelkező szakértők hiánya). Felfogásuk szerint a sikert a függetlenség, az állandóság, a tiszta intellektuális keretek között végzett világszínvonalú kutatás garantálja és egy erős vezetés valósíthatja meg.

Fontos megjegyezni, hogy a szingapúri fejlődési pályát végig olyan politikák alkalmazásával támogatták és irányították, amelyek a helyi versenyképességet folyamatosan a világfolyamatokhoz igazítják. A folyamatos adaptáció és a technológiai-gazdasági paradigma által nyújtott fejlődési lehetőségek együtt vezettek a tudás-alapú, regionális **intézményi együttműködési forma** kiépüléséhez. Ezek a 'hub'-ok erős strukturális hatást fejtenek ki a nagyvállalatok termelési és innovációs hálózataira. Itt válik az innovációs politika és a helyi

versenyképesség kifejezetten fontossá, amelyhez szükséges a megfelelő kormányzati politika kialakítása és azok harmonizálása a nemzetközi vállalatok célkitűzéseivel.

USA

Az első ország, ahol speciális versenyképességi intézmények kialakítására is sor került, az Egyesült Államok volt, ahol 1986-ban, illetve 1988-ban két különböző intézményt is létrehoztak az ország versenyképességének növelésére. Az üzleti szféra a Versenyképességi Tanácsot (Council on Competitiveness), a kormányzati szféra a Versenyképesség-politikai Tanácsot (Competitiveness Policy Council) alapította meg. Mintegy tíz év után a két tanács egybeolvadt és az előbbi néven működik ma is, mint az egyik legjelentősebb tanácsadó szervezet. A nemrég fennállásának 30. évfordulóját ünneplő intézmény működését folyamatos aktivitás jellemzi.

Egy mondatban megfogalmazva a versenyképességi törekvések célja az USA prosperitása és az amerikaiak életszínvonalának növelése (Council on Competitiveness, 2018). A Tanács legfontosabb célkitűzései az alábbiak:

- Hosszú távú versenyképességi kihívásokra nyújtott válaszok, javaslatok kidolgozása a magán- és közszféra bevonásával;
- Innovatív közpolitikai megoldások kidolgozása és az egyedi együttműködés alapján született elképzelések cselekedetté alakítása;
- Az amerikai gazdaság teljesítményének mérése a világpiacon, kulcsfontosságú kihívások és lehetőségek megállapítása.

A Tanács elkötelezett abban, hogy az amerikai gazdaság versenyképességét több szinten, az *inkluzivitást* szem előtt tartva kell elemezni. Így az egyéni, szervezeti, regionális és nemzeti versenyképességre is koncentrálni, mivel az amerikai versenyképesség problémái egyszerre érintik a közösségi érdekeket és folyamatos politikai viták tárgyai is. A versenyképesség legfőbb faktorainak elemzésével érhető csak el egy hatékony magánszektor kialakítása, ami a hosszú távú prosperitás elérésében döntő jelentőségű.

A Tanács elvi álláspontja szerint a versenyképesség növelésének fő tényezői a következők:

- Az innováció és a vállalkozások ösztönzése;
- Energiaforrások biztosítása és fenntarthatóság kialakítása;
- A világgazdaság felé való elkötelezettség;
- Szakértelem fejlesztése;
- Kockázatkezelés és rugalmasság elérése.

A gazdasági válságot követően, 2011-ben külön Gazdasági Tanácsadó Bizottság (*Economic Advisory Committee*) jött létre a tanácson belül, amely az amerikai gazdasági növekedés és a Versenyképességi Index újradefiniálását nevezte meg legfőbb prioritásaként. A vezető gazdasági szakembereket tömörítő szervezet itt is az inkluzivitásra törekedett: egyetemi, munkaszervezeti, ipari és NGO vezetőkből áll. A tanács **közpolitikára kifejtett hatása** kapcsán több jelentős komponensre is felhívták a figyelmet. Az *'America Competes Act'* (2007) kialakítása és a Tanács javaslatainak beépítése az adókompromisszumba két olyan jogi győzelmet jelöl, amelyek hosszú távú hatással vannak az amerikai versenyképesség javulására. Szintén a Tanács javaslatára fogadták el azt az ajánlást, amely kibővíti a K+F és fejlesztési adóhitelt további két évre. Úgy tűnik tehát, hogy ezeken a területeken a magánszféra és a kormányzat egyre inkább egymásra talál az amerikai törvényhozásban. Így a Versenyképességi Tanács **a kormányzati agenda jelentős befolyásolójává lépett elő.**

A versenyképességi tanács megalakulása óta **a társadalmi jólét** megteremtését és fenntartását tekinti legfőbb feladatának, így az e szempontból legfontosabbnak ítélt iparági területeken

végez kutatásokat és nyújt be javaslatokat a mindenkori kormányzatnak. Szintén fontos alapelveként szerepelt a **minél átfogóbb, inkluzívabb versenyképességi politika**. A tanács munkáját látva elmondhatjuk, hogy az iparágak és a különböző szinteken folytatódó kutatómunka (nemzeti, regionális, globális) folyamatos bővülése nagyban alátámasztja ezt a kritériumot is.

2017 decemberében rendezték meg a Nemzeti Versenyképességi Fórumot, ahol a kiemelt fókuszterületekre ajánlásokat fogadtak el. A legkritikusabb területeknek a képzett munkaerő hiányát, a társasági adó magas szintjét, a szabad és tisztességes kereskedelem fenntartását, a diszruptív technológiák kihívásait és a szükséges befektetéseket, a K+F-be való föderális befektetések növelését, a megfelelő szabályozásokat (romló helyezés az Ease of Doing Business rangsoron) és az infrastrukturális fejlesztések és beruházások fontosságát jelölték meg és ezekre a területekre vonatkozóan megfogalmazott javaslatokat ajánlottak a kormányzat figyelmébe. (Council on Competitiveness, 2018)

A **kutatás és fejlesztés, az oktatás és az innováció pártolása** és támogatása a kezdetektől fogva meghatározta az amerikai versenyképességi politikát. Fontos kiemelni, hogy innovációs tevékenységet és fejlesztéseket egyéb országokkal közösen is folytattak, erre példa a Brazíliával vagy a Japánnal való megállapodás. A **fenntarthatóság** szintén kulcsszerepet kapott a kezdetektől az amerikai társadalom és gazdaság növekvő figyelmére támaszkodva.

Irodalomjegyzék

Council on Competitiveness (2018). Making an Impact. 2017 Annual Report. Council on Competitiveness, 2018. május. Elérhető: <http://www.compete.org/reports/all/3340>

European Commission (2017). Country Report Finland (2017). 2017 European Semester: Assessment of progress on structural reforms, prevention and correction of macroeconomic imbalances, and results of in-depth reviews under Regulation (EU) No. 1176/2011. European Commission, Brussels, (2017.2.22.), SWD (2017) 91 final.

Finland Government Publication (2015). Finland, a land of solutions – Strategic Programme of Prime Minister Juha Sipilä's Government. Government publications, 12/2015. 2015. május. Elérhető:

http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_EN_YHDISTETTY_netti.pdf/8d2e1a66-e24a-4073-8303-ee3127fbfcac

Lorca, M. (2014). Building collaborative mechanisms in R&D and innovations - The Chilean experience. Előadás prezentációs anyag, 9th INPRO Dialogue Forum (2014.11.19.) Elérhető: https://www.iaea.org/INPRO/9th_Dialogue_Forum/05_BreakoutSession/BOS_Topic1/1_Lorca-Chile-Day-2-BOS-Topic-1.pdf

Middleton, E. (2017). Chile's Government Innovation Lab: Citizen-Centered Design in Action. Blogbejegyzés. Elérhető: <https://www.innovations.harvard.edu/blog/chile-government-innovation-lab-citizen-centered-design-action>

Ministry of Economic Affairs and Employment (2016). Competitiveness and sustainable growth: Reforming the Finnish economy. (2016.9.6.) Elérhető: https://tem.fi/en/article/-/asset_publisher/competitiveness-and-sustainable-growth-reforming-the-finnish-economy

Ministry of Industry and Trade (2011). Competitiveness Strategy for the Czech Republic – 3 I-s. Elérhető: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/44023/49501/578203/priloha002.pdf>

National Competitiveness Council (2017). Ireland's Competitiveness Scorecard. Elérhető: <http://www.competitiveness.ie/Publications/2017/Irelands%20Competitiveness%20Scorecard%202017.pdf>

National Research Foundation (2017). Prime Minister's Office, Singapore. Hivatalos weboldal. Elérhető: nrf.gov.sg.

NRDPI (2016). Government of the the Czech Republic, Section for Science, Research and Innovation: National Research, Development and Innovation Policy for the Czech Republic 2016-2020.

Elérhető: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=782691>

OECD Czech Republic (2016). Science, Technology and Innovation Outlook 2016. OECD Publishing.

Elérhető: http://dx.doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2016-55-en

OECD Finland (2016). Science, Technology and Innovation Outlook 2016. OECD Publishing. Elérhető: http://dx.doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2016-59-en

OECD Reviews Finland (2017). OECD Reviews of Innovation Policy: Finland 2017. OECD Publishing, Elérhető: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276369-en>

RIS3 (2016). National Research and Innovation Strategy for Smart Specialization of the Czech Republic, Government of the Czech Republic, Department for Analysis and Coordination of Science, Research and Innovation.

Elérhető: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=753765>